

Op plaatselijk niveau stelden gemeentebesturen en polderbesturen verschillende verordeningen en keuren vast. Daarin legde men geboden en verboden vast. Uiteraard moest op de naleving daarvan toezicht worden gehouden, daarvoor moesten doorgaans de bodes en veldwachters zorgen. Veel van dat soort voorschriften komt ons nog steeds bekend voor, zoals het verbod op openbare dronkenschap, vechtpartijen op de openbare weg, mishandeling, laster, burenruzie, stroperij en muilkorfgeboden.

In het Reglement van de politie op wegen en voetpaden zien we dat de overtreders rond 1850 gestraft worden met een geldboete van f 5,- en/of een korte gevangenisstraf van enkele dagen. Dit op basis van een

veroordeling van de kantonrechter. Werd die straf uitgezeten? Waren daar ook inwoners van onze dorpen bij betrokken en hoe braaf waren onze voorouders eigenlijk?

In de archieven van het kantongerecht is na te gaan welke processen verbaal er zijn aangeleverd, voor welke vergrijpen en tot welke veroordelingen die hebben geleid. In een boekwerkje met de titel *Vlakbij maar niet vrij* heeft J.P. van den Broek in 1999 lijsten van overtreders samengebracht met alle namen uit heel West-Friesland. Het gaat hier om personen die voor kleine vergrijpen een korte periode hebben doorgebracht in de Krententuin in Hoorn. Uit dit boek, dat de periode 1830-1902 beslaat, is het onderstaande uittreksel gemaakt met personen uit onze dorpen. (NI=Nibbixwoud, WA=Wadway, WO=Wognum, ZW=-Zwaagdijk: geboren en/of woonachtig)

Naam	geb. datum		beroep	vergrijp	jaar	straf
J.Appel	10 juli 1829		WO	diefstal vee	1850	3 jaar
J. van Baar	1 juni 1848		ZW	vernieling/vechten	1862	2 jaar
J. Oud	17 februari 1871		WO	ontbreken muilkorf trekhond	1888	1 dag
W. Snel	8 augustus 1868		NI	straatschenderij	1888	3 dagen
D. van Straten	16 juli 1869		WO	straatschenderij	1888	2 dagen
H. Groot	1 maart 1868		WO	dronkenschap	1888	1 dag
J.Appel	3 juli 1862		WO koopman	ontbreken muilkorf trekhond	1888	1 dag
P. Peetoom	30 december 1869		WO slager	vis stropen	1888	2 dagen
J. Oud	7 februari 1871		WO	rijden op voetpad	1888	1 dag
C. Rietbergen	26 januari 1851		WO schoenmaker	dronkenschap	1888	1 dag
N. Korver	26 januari 1847		WO	rijden in een hondenwagen	1889	1 dag
D. Redeker	5 oktober 1854		WO bakker	ontbreken muilkorf	1889	1 dag
J.Tool	19 maart 1850		NI winkelier	trekdier onbeheerd	1889	1 dag
A. Weel	5 januari 1861		WA visser	overtreding Viswet	1889	1 dag
N. Korver	26 januari 1847		WO koopman	mishandeling	1889	3 dagen
T. Besseling	21 oktober 1856		WO venter	trekdier onbeheerd	1889	1 dag
K. Vlaar	7 mei 1871		WO koopman	ontbreken muilkorf	1889	1 dag
C. Ursem	21 mei 1867		NI sleper	openbare dronkenschap	1890	1 dag
P. Ursem	11 december 1864		NI arbeider	openbare dronkenschap	1890	1 dag
J.Appelman	1 maart 1862		WO	overtreding Viswet	1890	4 dagen
W. Bakker	26 maart 1841		WO koopman	openbare dronkenschap	1890	1 dag
P.Windt	31 maart 1857		NI metselaar	openbare dronkenschap	1890	1 dag
J.Appelman	1 maart 1862		WO arbeider	rijden in een hondenwagen	1890	1 dag
C. Ursem	21 mei 1867		NI arbeider	openbare dronkenschap	1890	2 dagen
J.Appel	13 juli 1862		WO slager	rijden in een hondenwagen	1890	1 dag
N. Korver	26 januari 1847		WO koopman	rijden in een hondenwagen	1890	1 dag
T. Besseling	21 oktober 1856		WO kastelein	rijden en niet muilkorven	1890	3 dagen
C. Commandeur	23 mei 1874		WO melkventer	niet muilkorven trekhond	1890	4 dagen
Alida Dudink	5 oktober 1875		NI huisvrouw	vuil in sloot gooien	1890	1 dag
P. Beemster	10 februari 1872		WO	niet muilkorven trekhond	1891	1 dag
T. Besseling	21 oktober 1856		WO kastelein	rijden, muilkorf, onbeheerd	1891	3 dagen

J. Ruiter	2 februari 1852	NI		kippen op andermans grond	1892	3 dagen
P. Glas	24 februari 1838	NI		jagen op andermans grond	1893	4 dagen
G. Dudink	25 maart 1876	WO	stratenmaker	rijden over een voetpad	1893	1 dag
C. Peetoom	1 mei 1877	WO	slager	niet muilkorven trekhond	1893	1 dag
Q. Oud	9 juni 1851	WO	landman	dronkenschap	1893	3 dagen
C. Peetoom	1 mei 1876	WO	venter	vissen in verboden water	1893	2 dagen
A. Peetoom	16 oktober 1880	WO	arbeider	vissen met strik	1894	2 dagen
J. van Straten	15 november 1831	WO	arbeider	vissen met strik	1894	2 dagen
A. Weel	5 januari 1861	WO	visser	vissen in verboden water	1895	2 dagen
J. Schotten	3 mei 1853	WO	bakker	aanstoot eerbaarheid	1895	3 dagen
C. Wever	1 januari 1876	WO	koopman	dronkenschap en bedreiging	1895	5 dagen
K. Appel	19 september (jaar onbekend)	WO	koopman	dronkenschap en bedreiging	1895	5 dagen
J. Leegwater	8 februari 1873	NI	koopman	mishandeling	1896	8 dagen
P. Vissie	28 november 1857	WO	visser	dronkenschap en Viswet	1896	4 dagen
B. Doodeman	22 september 1865	NI	arbeider	binnendringen en mishandeling	1896	6 dagen
C. de Groot	13 oktober 1866	WO	visser	overtreding Viswet	1896	4 dagen
J. Vriend	12 mei 1875	WO	visser	overtreding Viswet	1897+1898	7 dagen
P. Vriend	21 juni 1865	WO	visser	overtreding Viswet	1897+1898+1899	10 dagen
C. Peerdeman	22 december 1874	WO	visser	overtreding Viswet	1898	4 dagen
P. Peerdeman	18 augustus 1869	WO	arbeider	overtreding Viswet	1898	2 dagen
C. Peerdeman	22 december 1877	WO	arbeider	overtreding Viswet	1898	4 dagen
W. Bakker	26 maart 1841	WO	timmerman	belediging	1899	2 dagen
W. Bakker	20 maart 1841	WO	koopman	standplaats zonder vergunning	1899	1 dag
B. Bakker	13 februari 1843	NI	vrachtrijder	standplaats zonder vergunning	1899	1 dag
K. Glas	22 november 1875	NI	jager	overtreding Jachtwet	1899	3 dagen
J. Sneeboer	22 november 1867	WO	koopman	onbeheerd trekdier	1899	3 dagen
J. Appelman	31 augustus 1877	WO	arbeider	dronkenschap/nachtrust	1899	2 dagen
J. Lenting	22 juni 1829	WO	smid	straatschenderij	1899	3 dagen
P. Klein	17 maart 1871	ZW	koopman	dronkenschap	1900	3 dagen
S. Appel	22 november 1858	WO	arbeider	dronkenschap	1900	3 dagen
J. Dekker	2 maart 1881	NI	boerenknecht	straatschenderij	1900	2 dagen
J. Vijn	9 april 1880	NI	slager	niet muilkorven trekhond	1901	1 dag

Naast een geldboete van zo'n f 5,- tot f 10,- moest men dus een aantal dagen 'brommen' in de gevangenis. Men diende zich te melden aan het Oostereiland in Hoorn waar men conform het vonnis in de 'Krententuin' werd opgesloten. Deze gevangenis was niet uitsluitend gericht op mannen maar kende ook een vrouwenafdeling. Wanneer het om alleenstaande vrouwen ging, werden ook de eventuele kinderen daar ondergebracht gedurende het verblijf van de moeder.

Intmiddels is de gevangenis op het Oostereiland aan zijn bestemming onttrokken en volledig gerenoveerd. In het complex zijn appartementen gerealiseerd, bevinden zich enkele bedrijven alsmede het Museum van de Twintigste Eeuw en drie bioscoopzalen van cinema Oostereiland.

Bron: *Vlaktbij maar niet vrij - 1999*, door J.P. van den Broek. *Streekarchief Hoorn: 0219 – 124D86*.

De huidige situatie van de 'Krententuin', Oostereiland in Hoorn.
Foto: J. Groot, Blokker.